

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21-22 листопада 2024 року**

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнєшук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач науково-методичної лабораторії управлінської діяльності та забезпечення якості освіти, старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеської академії непевної освіти Одеської обласної ради», к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №7, від 26 грудня 2024 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21-22 листопада 2024 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського , 2024. 134 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
© Університет Ушинського, 2024

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-strategiyi-rozvitku-inklyuzivnoyi-osviti-na-2020-2030-roki>

13. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>

14. Національна стратегія з захисту дітей в цифровому середовищі на період до 2025 року. https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/normative_document/2020/1/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20v1_1.pdf

15. Child Guarantee National Action Plans. European Parliament. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/734003/IPOL_BRI\(2022\)734003_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/734003/IPOL_BRI(2022)734003_EN.pdf)

16. European Child Guarantee. UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/eca/european-child-guarantee>

17. EU4Youth Programme. European Union External Action. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu4youth_en

Завалій (Попюк) Яна, Україна

РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Дослідницька компетентність – сукупність знань та способів діяльності, обов'язкових для сучасного випускника школи. Її формування здійснюється за допомогою низки методів, що використовуються як під час уроку, так і в позаурочний час [1, 314]. Дослідницька діяльність розглядається як фундаментальна потреба людини у пізнанні світу. У контексті нашого дослідження – це активний процес систематичного та цілеспрямованого пізнання об'єктивної реальності із застосуванням наукових методів та інструментів, що завершується отриманням знань про об'єкт.

Викладання спеціальних дисциплін має важливе значення для розвитку дослідницької компетентності учнів, оскільки ці дисципліни часто безпосередньо пов'язані з реальними практичними аспектами тієї чи іншої професійної сфери. У рамках наукового пізнання дослідницька компетентність виступає основою для формування критичного мислення, самостійності та здатності адаптуватися до нових викликів. Виконання навчальних проектів є ефективним інструментом для розвитку дослідницької компетентності, оскільки дозволяє учням брати участь у всіх етапах дослідницької діяльності, що включає постановку проблеми, вибір методів дослідження, експериментування, аналіз даних та представлення результатів.

Досвід країн, які активно інтегрують навчальні проекти в систему освіти, показує, що використання методів проектно-орієнтованого навчання (PBL)

значно підвищує дослідницьку активність учнів та їх мотивацію до навчання. Зокрема, у Сполучених Штатах, Фінляндії, Німеччині та Сінгапурі навчальні проекти активно використовуються для розвитку в учнів не лише академічних знань, але й практичних навичок.

Ключовими факторами успіху є створення умов для самостійного дослідження, підтримка менторства та співпраця з партнерами з різних галузей, що дозволяє учням застосовувати знання на практиці. Наприклад, у Фінляндії проекти мають міждисциплінарний характер, що сприяє формуванню комплексного розуміння предметів, а у Німеччині дуальна система освіти забезпечує учнів можливістю поєднувати теорію з практичним досвідом, що значно підвищує рівень дослідницької компетентності.

Міжнародний досвід показує, що для розвитку дослідницької компетентності необхідно забезпечувати учням доступ до різноманітних навчальних ресурсів, активно впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології, а також створювати сприятливе середовище для роботи над навчальними проектами. Особливості викладання спеціальних дисциплін відіграють важливу роль у розвитку дослідницької компетентності учнів. Спеціальні дисципліни, що орієнтовані на професійне навчання, мають на меті підготовку учнів до реальних умов роботи у певній галузі, тому велике значення надається інтеграції теоретичних знань з практичними навичками.

Навчання через проекти в межах спеціальних дисциплін передбачає, що учні активно залучені до процесу вирішення реальних задач. Це дозволяє учням оволодівати дослідницькими навичками, що безпосередньо відповідають вимогам сучасної професійної діяльності. Також велике значення має роль викладача як наставника, який виступає фасилітатором у процесі навчання — підтримує учнів, направляє їх, але водночас стимулює до самостійної діяльності.

Важливим елементом ефективного викладання спеціальних дисциплін є використання інноваційних методів навчання, зокрема проблемного навчання та міждисциплінарного підходу. Виконання навчальних проектів дає змогу учням досліджувати проблеми, які потребують знань з різних предметів, і сприяє комплексному розвитку дослідницьких компетентностей.

Метод дослідницьких завдань, як один із загальних методів проблемного навчання, дослідницький метод вивчення організовується викладачем головним чином шляхом постановки перед студентами теоретичних і практичних дослідницьких завдань, що мають високий рівень проблемності [2]. Для розвитку дослідницької компетентності здобувачів освіти важливо забезпечити відповідні умови для навчання та роботи з науковою літературою, методами та техніками досліджень [3].

Завдяки роботі над проблемами учні не тільки засвоюють зміст навчального матеріалу, а й формують навички постановки цілей, планування дій, збору та аналізу даних. Наприклад, у дисциплінах, пов'язаних із хімічними технологіями, учні можуть зіткнутися з необхідністю розробки нових рецептів матеріалів з певними властивостями. У процесі вирішення цієї проблеми вони навчаються проводити хімічні експерименти, вимірювати і порівнювати

результати, а також оцінювати, як зміна певних факторів впливає на якість кінцевого продукту.

Проблемне навчання виявилось одним із найефективніших методів стимулювання дослідницької активності учнів у спеціальних дисциплінах. Воно базується на створенні проблемних ситуацій, які учні повинні дослідити, що забезпечує їхню глибоку залученість у навчальний процес. В ході проблемного навчання учні розвивають здатність до самостійного формулювання дослідницьких питань, висунення гіпотез, збору та аналізу даних, а також прийняття рішень.

Завдяки залученню учнів до розв'язання реальних чи змодельованих проблемних ситуацій, цей метод сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей та мотивації до дослідницької діяльності. Крім того, проблемне навчання розвиває самостійність учнів, їхню здатність працювати з інформацією та вирішувати комплексні завдання, що є ключовими елементами дослідницької компетентності.

Проектна методика навчання є важливим інструментом для розвитку дослідницької компетентності, оскільки вона забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичної діяльності. Учні працюють над реальними проектами, що дозволяє їм здобувати досвід вирішення практичних задач, працювати з інформацією, експериментувати та застосовувати отримані знання у нових умовах. Проектна методика сприяє розвитку багатьох важливих навичок, таких як планування діяльності, організація роботи, збір і аналіз інформації, креативність, а також здатність презентувати результати своєї діяльності. Проекти можуть бути як індивідуальними, так і груповими, що дозволяє учням одночасно розвивати самостійність і комунікативні навички. Групові проекти, зокрема, сприяють формуванню соціальних навичок і вмінню працювати в команді, що є важливими складовими для успішної реалізації дослідницьких завдань у майбутньому.

У процесі виконання навчальних проектів важливу роль відіграють менторство та підтримка з боку викладача або інших досвідчених фахівців. Менторство спрямоване на те, щоб учні могли отримати необхідну підтримку у вирішенні складних завдань, отримати рекомендації і поради, які сприятимуть їхньому саморозвитку та здобуттю необхідних навичок. Водночас, викладачі виконують функцію фасилітаторів, спрямовуючи учнів, але не втручаючись безпосередньо в процес прийняття рішень.

Менторство є особливо важливим у контексті виконання навчальних проектів, оскільки воно дозволяє створити сприятливе середовище для розвитку дослідницької активності. Учні отримують підтримку в процесі роботи над проектами, що допомагає їм уникнути значних помилок, але водночас вони мають достатньо свободи для самостійного пошуку рішень. Це сприяє формуванню у них навичок самоорганізації, рефлексії та відповідальності за власний навчальний процес. Крім того, завдяки менторській підтримці учні отримують досвід спілкування з експертами, що підвищує рівень їхньої впевненості та розвиває навички професійної взаємодії.

Аналіз методів та прийомів розвитку дослідницької компетентності учнів через навчальні проєкти у спеціальних дисциплінах показав, що використання проблемного навчання, проектної методики та менторської підтримки сприяє формуванню в учнів ключових дослідницьких навичок, таких як критичне мислення, аналіз, синтез, експериментальна діяльність, комунікація та рефлексія. Проблемне навчання забезпечує розвиток самостійності та вміння вирішувати нестандартні завдання, що стимулює учнів до активної участі в дослідницькій діяльності. Проектна методика, у свою чергу, дозволяє інтегрувати знання та практичну діяльність, а також забезпечує мотивацію учнів через роботу над реальними проблемами, що мають практичне значення.

Менторська підтримка відіграє важливу роль у створенні умов для успішної реалізації навчальних проєктів, допомагаючи учням здолати труднощі, з якими вони можуть зіткнутися, а також сприяє формуванню у них впевненості та готовності до подальшої самостійної діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок про необхідність активного використання методів проблемного навчання, проектної методики та менторства для розвитку дослідницької компетентності учнів, особливо у рамках спеціальних дисциплін, де важливо поєднувати теорію з практикою та формувати навички самостійного дослідника. Використання таких підходів забезпечує високу ефективність навчального процесу та сприяє підготовці учнів до реалій сучасного інформаційного суспільства.

Література

1. Борщенко В. В., Мажилівська К. Р. Формування дослідницької компетентності учнів старшої школи на уроках природничого циклу. In *The XXIII International Scientific and Practical Conference «The current state of the organization of scientific activity in the world»*, June 10-12, 2024, Madrid, Spain. 578 p. Text Copyright© 2024 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>). Illustrations© 2024 by the European Conference. (p. 314).
2. Павлюк Л. В. (2012). Проблемне навчання як засіб формування дослідницьких вмінь.
3. Височан Л. М., Юденкова О. П., Капранов, Я. В. (2023). Формування дослідницької компетентності здобувачів закладів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (87).

Кузнецова Юлія, Україна
Самсонова Олена, Україна
Чорна Ганна, Україна

ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

На сучасному етапі розвитку дошкільної освіти одним із актуальних питань є формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку. Перший досвід формування елементарних математичних знань дитина

ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА: АНДРАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
Лі Мяо SWOT-АНАЛІЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ	78
Мотузенко О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	82
Полєжаєв Ю. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	85
Рожнова Т. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК В СУЧАСНИХ УМОВАХ	88
Ручкіна М. РОЛЬ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	90
Рябовол Л. НОВЕЛИ ОСВІТНЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ	93
Салата Г. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ та УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ	96
Фомічова О. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ЗНАННЯМИ ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	98
Секція 5	
Бортнік О. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ ЗАХИСТУ ОСВІТНІХ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	102
Завалій (Попюк) Я. РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	105
Кузнецова Ю., Самсонова О., Чорна Г. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	108
Масляк П. АГРЕСИВНА ГЕОГРАФІЯ	111
Новікова О., Панькова О. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ ТА ТРУДОВІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ, ОРІЄНТИРИ НА ЄС	114
Черненко Н., Цзінъ Фанфей	117